

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Under henvisning til den af folketingsudvalget angående forslag til lov om ændring i lov om Danmarks erhvervsfond under 12. april 1962 afgivne beretning, hvorefter der årligt skal aflægges beretning til folketinget om anvendelse af erhvervsfondens midler til eksportfremmende foranstaltninger, fremsendes fra boligministeriets produktivitetsudvalg beretning om udvalgets virksomhed i finansårene 1960-61, 1961-62 og 1962-63. Eksemplarer er omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 5. februar, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom og

forslag til lov om ændringer i lov om bestyrelsen af de offentlige veje.

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen. (Om erhvervsskattens ophævelse).

4) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsskattens afløsning i visse kommuner m. v.

5) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om oprettelse af et efteruddannelsesinstitut for præster.

6) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.

7) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om et finansieringsinstitut for landbrug m. v.

8) *Første behandling af:*

Forslag til lov om statens almindelige kunstfond.

9) *Første behandling af:*

Forslag til lov om folkebiblioteker m. v.

Mødet hævet kl. 16²⁵.

52. møde.

Onsdag den 5. februar kl. 13.

Formanden: Ombudsmandsudvalget har afgivet betænkning og indstilling vedrørende folketingets ombudsmands beretning for året 1962. Eksemplarer vil blive omdelt.

Uden for dagsordenen giver jeg ordet til det ærede medlem hr. Skræppenborg-Nielsen, for at han som ordfører for forslagsstillerne kan fremsætte et tidligere anmeldt forslag til folketingsbeslutning.

Ordføreren for forslagsstillerne (Skræppenborg-Nielsen): Jeg har herved den ære at fremsætte *forslag til folketingsbeslutning om en undersøgelse af politiets efterretnings-tjenestes virksomhed.*

Ikke mindst den sidste tid har været mere end rig på eksempler på registrering af danske borgere i politiets efterretnings-tjenestes hemmelige kartoteker — ofte på et meget løst grundlag. Der har vist sig, at disse registreringer som oftest finder sted alene af politiske grunde, hvilket i sig selv er meget betænkeligt for ikke at sige direkte forkasteligt og uanstændigt. Det har også vist sig, at registreringerne kan få ubehagelige følger for de registrerede personer — hvilket adskillige eksempler til fulde viser — uden at de pågældende har haft ringeste lejlighed til at forsvare sig mod de anklager

[Skræppenborg-Nielsen.]

eller påstande, som de ikke engang selv kender.

Det materiale vedrørende registreringen og dens følger, der indtil i dag er offentliggjort i store del af pressen, har med rette foruroliget betydelige kredse her i landet, og det har foruroliget os i den grad, at vi har ment det nødvendigt ikke alene at rejse hele sagen om de hemmelige kartoteker til åben debat her i folketinget, men også at stille forslag om en kritisk undersøgelse af politiets efterretningstjenestes hele virksomhed. Efter vor opfattelse haster det meget med en sådan undersøgelse, og det bør være folketinget som sådant, der foretager den, ihukommende ordene: ingen over og ingen ved siden af folketinget.

I overensstemmelse hermed går vort forslag til folketingsbeslutning ud på, at folketinget nedsætter et udvalg på 17 medlemmer med den opgave at gå politiets efterretningstjenestes hele virksomhed efter i sømmene. Vi tænker her først og fremmest på, at udvalget kritisk, meget kritisk, skal beskæftige sig med alle spørgsmål kartotekerne vedrørende, herunder ikke mindst karakteren af dem, deres omfang og kategorien af de personer, der allerede er opført i dem. Efter endt arbejde pålægges det udvalget at afgive beretning til folketinget indeholdende en redegørelse for undersøgelsen samt forslag til sådanne ændringer i efterretningstjenestens virksomhed, som måtte findes hensigtsmæssige, herunder en virkelig og objektiv vurdering af betimeligheden af, at kartotekerne fortsat skal føres.

Ifølge Danmarks Riges Grundlov af 5. juni 1953 er der sikret alle borgere her i landet ytringsfrihed. Alligevel er det sådan, at meget af det, der i dag gives udtryk for både i skrift og i tale, registreres af politiet til brug ved senere lejligheder, til brug ved ansøgninger om stillinger og meget, meget andet. Det er vist på tide, at alt dette hører op. Jeg tror, jeg kender den danske befolkning så godt, at jeg med sindsro tør gå ud fra, at den aldrig nogen sinde vil billige og langt mindre godkende politistatsmetoder i Danmark. Politiets efterretningstjenestes arbejdsmetoder og virksomhed, som de er afsløret i den sidste tid, viser med al ønskelig tydelighed, at

eksempler på politistatsmetoder kan findes også i Danmark.

Danmarks befolkning skal altid have ret til at kritisere den til enhver tid siddende regering, herunder også den af en regering førte udenrigspolitik, uden at ængstes for at blive noteret i et eller andet kartotek. Det frie ord skal altid kunne tales virkelig frit her i Danmark. Det kan det desværre ikke i dag.

Med disse forholdsvist få bemærkninger skal jeg anbefale forslaget til folketingsbeslutning til det høje tings velvillige behandling.

Formanden: Eksemplarer af det nu fremsatte forslag vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Havnstrup Clemmensen* til boligministeren:

„Vil ministeren belyse årsagerne til, at der pr. 15. januar 1964 var 1.312 ledige murersvende i hele landet?“

Havnstrup Clemmensen: Boligselskabernes tidsskrift *Boligen* fremhævede i sit sidst udkomne nummer, at statistisk departements opgørelse fra august 1963 viste en meget bemærkelsesværdig forskydning i antallet af beskæftigede ved nybygning og tilbygning. Der var tale om en nedgang på ca. 10 pct. svarende til ca. 5.000 beskæftigede i sommerperioden, mens der var tilgang i et vist omfang for beskæftigede ved reparationsarbejder.

Denne betragtelige forskydning er næppe tilfældig. Efteråret igennem har der været adskillige ledige i byggefagene, på flere opgørelsestidspunkter endda dobbelt så mange ledige som i 1962 på det tilsvarende tidspunkt. Og nu har vi i de seneste uger været vidne til meget store ledighedstal. Den højtærede minister kan ikke nøjes med at glæde sig over, at disse tal er lavere end i tilsvarende uger det foregående år, fordi vejret har en overordentlig væsentlig indflydelse, og som ikke ubekendt har det været væsentligt mildere i år end i fjor.

[Haustrup Clemmensen.]

Men når der trods dette milde vejrlig, trods alle bestræbelserne for at få fremmet vinterbyggeriet, pr. 15. januar alligevel var over 1.300 ledige murere, over 1.000 ledige malere og så fremdeles, så virker det forstemmende. Det er særlig i hovedstadsområdet, man har været vidne til denne udvikling, skønt vejret dog vel ikke skulle være meget anderledes på disse breddegrader end ude omkring. Der har således været ikke færre end 452 ledige murere i hovedstadsområdet af i alt ca. 2.000; der har været 356 ledige malere, og sådan kunne man blive ved.

Der er daglig fra sagkyndigt hold, f. eks. senest fra danske praktiserende arkitekter, givet udtryk for, hvordan man dér vurderer årsagerne til denne udvikling, og jeg er derfor overbevist om, at man i en periode, hvor der fra alle sider sukkes efter en væsentlig forhøjelse af boligproduktionen, med stor interesse vil afvente den højtærede ministers kommentarer til disse interessante tal.

Boligministeren (Carl P. Jensen): Jeg vil gerne takke det ærede medlem, fordi han har stillet dette spørgsmål, og straks oplyse, at den umiddelbare årsag til ledigheden den 15. januar — som nævnt 1.312 murersvende i hele landet — var den, at temperaturen den pågældende dags morgen flere steder lå på minusgrader, og når det er tilfældet finder en del udendørs arbejde normalt ikke sted, hvis der ikke på byggepladserne er truffet udvidede vinterforanstaltninger, det vil sige foranstaltninger, der går ud over, hvad der overenskomstmæssigt er foreskrevet. De normale vinterforanstaltninger har det sigte at holde udendørs arbejder i gang, når vinteren sætter ind, men den pågældende dag havde vi ved normal arbejdstids begyndelse flere steder i landet omkring minus 5 grader, og for at kunne holde udendørs arbejder i gang under disse forhold kræves der altså foranstaltninger, der går ud over de såkaldte overenskomstmæssige krav. Det kan føjes til, at meteorologisk institut en halv snes steder i landet havde målt fra minus 10 til minus 11 grader om natten.

Ser vi bort fra 1962, hvor vi havde godt arbejdsvejr hele vinteren, havde vi i år den 15. januar den laveste ledighed, nemlig

11,4 pct., når vi sammenligner med tilsvarende datoer i de sidste fem år, Jeg kan nævne, at ledigheden den tilsvarende dag i 1960 var 36,1 pct., i 1961 12,7 pct. og i 1963, der var et ganske unormalt vinterår, 36,8 pct.

Ledighedsprocenten opgøres en bestemt dag i ugen, om onsdagen, og den kan derfor, når vejret tages i betragtning, ikke give et klart udtryk for ledigheden i faget. Jeg kan nævne, at murerfagets ledighed i ugen før og efter den nævnte dato var ca. 300 mand mindre.

Jeg vil gerne i anledning af det ærede medlems ikke udtalte, men formentlig underforståede formodning om, at ledigheden skulle stå i forbindelse med det såkaldte byggestop, oplyse, at mens den gennemsnitlige ledighed for hele faget målt i procent som nævnt var 11,4 for hele landet, var den 11,5 i de regulerede områder og lidt højere, nemlig 11,7, i de frie områder.

Jeg kan yderligere oplyse, at der inden for de regulerede områder til stadighed findes en vis reserve af tilladt, men desuagtet ikke påbegyndt byggeri, altså en vis stødpude, og her kan jeg nævne, at i hovedstadsområdet var der pr. 1. januar i år 3.509 boliger med igangsættelsestilladelse, hvor byggeriet ikke var påbegyndt. Det drejede sig for det øvrige Sjælland om 2.393, for Århusområdet var det 716, for Ålborg 360 og for Odenseområdet 841 boliger, som altså var frigivet, men ikke påbegyndt.

Jeg skal uden videre erkende, at en ledighed som den, der er tale om for murerfagets vedkommende — og det gælder både den før og efter den 15. januar — selv om den fordeler sig jævnt over hele landet, uden hensyn til om der er regulering eller ej, er for høj. Lad os imidlertid for de mindre sæsonfølsomme byggefag sammenligne med den bedste byggevinter, vi har haft i mange år, nemlig 1962. I 1962 var ledigheden i januar 0,7 pct.; i indeværende år var den godt 1 pct. Der er næppe tvivl om, at med de nævnte arbejdsreserver — det vil altså sige ikke påbegyndte arbejder — kunne der have været en bedre udnyttelse af murerarbejdskraften også den 15. januar, end tilfældet har været, for trods alt viser det sig, at 90 pct. af fagets svende har været i arbejde uanset de påviste vejrforhold.

Haunstrup Clemmensen: Jeg takker den højtærede minister for den fremlagte redegørelse. Jeg ville have været glad, hvis den højtærede minister også havde set de seneste tal i perspektiv af de foregående tal efter årsperioden igennem, hvor vejrliget dog i hvert fald ikke kan være forklaringen, og at man måske ikke mindst havde hæftet sig ved udviklingen i hovedstadsområdet.

Den højtærede minister gjorde nogle enkelte bemærkninger vedrørende mine formodede tanker med at stille dette spørgsmål. Jeg stiller det selvfølgelig først og fremmest for at få understreget erkendelsen af, at der i en periode med så voldsom bolig-mangel stadig er forstemmende store ledighedstal, og at der kan være adskillige årsager hertil — og ikke kun vejrliget. Må jeg måske i denne forbindelse tillade mig at henvise til regeringsbladet Politiken, der den 12. december 1963 netop på grundlag af efterårets udvikling i ledigheden understregede, at 100 københavnske boliger var gået tabt på grund af den ledighed, der havde været efterårsperioden igennem i hovedstadsområdet.

Boligministeren (Carl P. Jensen): Det ærede medlem har uden tvivl ret i, at der er adskillige årsager, men en af årsagerne er i hvert fald at finde i, at det frigivne arbejde ikke er igangsat.

Må jeg endvidere gøre opmærksom på, at ledigheden for samtlige arbejdsløshedsforsikrede ved opgørelsen den 15. januar 1964 for alle fag og for hele landet udgjorde 6,2 pct., og tager vi byggefagene isoleret — altså dette meget følsomme område — var ledighedsprocenten, for så vidt det drejer sig om årstiden, kun 0,5 pct. højere.

Af det samlede byggevolumen udgør boligbyggeri kun halvdelen; den anden halvdel er mere eller mindre reguleret byggeri. Industri-, fabriks- og værkstedsbyggeri er helt frit. Men tager vi alt nybyggeri under ét, regner man som bekendt med, at kun

ca. halvdelen af byggefagenes arbejdskraft er beslaglagt her, mens den anden halvdel er beskæftiget ved ombygnings- og reparationsarbejde, og reparationsarbejde er helt frit byggeri; det er ikke omfattet af nogen form for regulering.

Det ærede medlem nævnte malerfaget. Må jeg gøre opmærksom på, at man normalt regner med, at kun 15 pct. af malerfagets svende er beskæftiget ved nybygningsarbejde; resten kan altså i høj grad finde beskæftigelse ved arbejde, som er frit. Men her er forholdet det, at adskillige, som skal have udført arbejde af denne art, udsætter det til foråret. Det turde være indlysende, at det i høj grad spiller en rolle i beskæftigelsesmæssig henseende.

Når murerfaget i øvrigt er så påvirkeligt af årstiden, af vejrliget, skyldes det ganske særlige forhold. Det er jo ikke tilfældigt, at byggefagene ofrer betydelige beløb på at gennemføre en propaganda for vinterbyggeri, for sæsonudjævning, og ikke alene en udadvendt propaganda, men i nok så høj grad en indadvendt, over for fagets egne udøvere, altså netop når det drejer sig om at iværksætte foranstaltninger for at holde beskæftigelsen i gang om vinteren. Det skal jeg ikke komme nærmere ind på; jeg nævner det blot som et problem, der har forbindelse med det ærede medlems spørgsmål.

Lad mig pege på, at tømrerfaget jo også er et udendørs byggefag, men ikke så påvirkeligt af vejret, særlig af kuldegrader, som murerfaget. Der skal også anvendes tømrere til byggeriet, men medens murerne som nævnt den 15. januar havde 11,4 pct. ledige, havde tømrerne en ledighed samme dag på 1,8 pct.; det viser problemet i et glimt. Jeg vil dog gerne føje til, at selv 1,8 pct. ledige tømrersvende er 1,8 pct. for meget.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom

og

forslag til lov om ændringer i lov om bestyrelsen af de offentlige veje.

Valgt blev: *Aage Knudsen, Gerholm, Horn, Egon Jensen, Kai Jensen, Carl Nielsen, K. Axel Nielsen, Wingsøe, Aage Fogh, Helga Pedersen, Holmberg, Thisted Knudsen, Conrad Kofoed, Hagen Hagensen, Vestergaard Poulsen, Thestrup og Arne Larsen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen. (Om erhversskattens ophævelse).

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 45) findes i tidenden sp. 2444).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring af lov om erhversskattens afløsning i visse kommuner m. v.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 46) findes i tidenden sp. 2445).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagene sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen. (Om erhversskattens ophævelse)
vedtoges enstemmigt med 137 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Forslag til lov om ændring af lov om erhversskattens afløsning i visse kommuner m. v.
vedtoges enstemmigt med 81 stemmer; 57 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om oprettelse af et efteruddannelsesinstitut for præster.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 53) findes i tidenden sp. 2505).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget
vedtoges enstemmigt med 136 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 63) findes i tidenden sp. 1810, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 201).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Bladt: Udvalget har i 3 møder behandlet lovforslaget om udlån til arbejderboliger